

Op te bergen
in de band van
15 november 2006

Verslag

**van de vergadering van de
Statencommissie Cultuur en Welzijn**

gehouden op 4 oktober 2006

INHOUD

Opening	3
Mededelingen	4
Vaststelling van de agenda	4
Rondvraag	4
Statenstuk 2006-251; Uitbreiding Drents Museum	4
Sluiting	14

STATENCOMMISSIE CULTUUR EN WELZIJN

Verslag van de vergadering van de Statencommissie Cultuur en Welzijn, gehouden op 4 oktober 2006 in het provinciehuis te Assen.

Aanwezig:

W.H. Kuiper (voorzitter)
H. Beerda (PvdA)
W.A.R. Boer (PvdA)
mevrouw W.F.C. Dirks (GroenLinks)
G.A.W. Fonk (ALD)
mevrouw W.G. Goudriaan-Visser (PvdA)
E. Hemsteede (PvdA)
H.G. Idema (PvdA)
mevrouw H. Kempe-Foekens (ChristenUnie)
C.H. Kloos (Drents Belang)
A. Lanting (ALD)
mevrouw W.L.M. Mastwijk-Beekhuizen (CDA)
mevrouw N. Nieuwenhuizen (OPD)
mevrouw J.M. Pannekoek-van Toor (VVD)
J.G van Pijkeren (Fractie de Jong)
G. Roeles (VVD)
J.P. Sluiter (D66)
mevrouw G.H. Smith-Bults (GroenLinks)
P.J.J. Taffijn (D66)
A. Wendt (ChristenUnie)
H. Zomer (CDA)
J. Zweens (PvdA)

Voorts aanwezig:

H. Baas (ChristenUnie)
S.B. Swierstra (VVD, gedeputeerde)
mevrouw A. Haarsma (PvdA, gedeputeerde)
H. Weggemans (PvdA, gedeputeerde)
J. Pijlman (commissiegriffier)

Met kennisgeving afwezig:

K. Jonker (CDA)
J. Oving (CDA)
G. Wieringa (Drents Belang)

1. Opening

De VOORZITTER opent de vergadering.

2. Mededelingen

De VOORZITTER deelt mede dat van de heren Jonker, Oving en Wieringa bericht van verhindering is ontvangen. In verband met de ziekte van de heer Jonker zal hij een bloemetje ontvangen van de commissie.

3. Vaststelling van de agenda

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

4. Rondvraag

Van de rondvraag wordt geen gebruikgemaakt.

5. Statenstuk 2006-251; Uitbreiding Drents Museum

SPREEKRECHT

De heer EERLAND, voorzitter van de Stichting Vrienden van het Drents Archief, spreekt tevens namens enkele tientallen lokale historische verenigingen in Drenthe en namens de Vrienden van het Drents Museum.

De stedenbouwkundige studie van KuiperCompagnons, op initiatief van provincie en gemeente Assen, is een compliment waard. Die geeft blijk van gevoel voor de kwaliteit en historische achtergrond van het unieke Erfgoedkwartier in Assen. Van het Cisterciënzer klooster uit 1259 zijn de resten zichtbaar in één van de muren van het Drents Archief. Het wapen van de gemeente Assen en de provincie Drenthe verschilt nauwelijks. Het Erfgoedkwartier is tevens uniek omdat zich hier drie instellingen bevinden die zich met het cultureel erfgoed bezighouden: het Drents Museum, het Drents Archief, het Drents Landschap en op een steenworp afstand bovendien het Drents Plateau. Dit biedt kans op samenwerking bij allerlei projecten, zoals het dataproject dat de provincie meerjarig ondersteunt.

Het Drents Museum en het Drents Archief hebben plannen tot uitbreiding. Het Drents Archief dreigt echter uitgeplaatst te worden naar het te ontwikkelen Cultureel Kwartier. Dat zou een historische vergissing zijn. De huidige situatie biedt immers synergie en kans op voordeel in de komende jaren. Het zou goed zijn als de provincie haar invloed aanwendt om te voorkomen dat het Drents Archief uitgeplaatst wordt.

Mevrouw NIEUWENHUIZEN vraagt naar het voorstel om het Drents Archief eventueel naar het Cultureel Kwartier te verplaatsen.

De heer EERLAND legt uit dat dit idee leeft bij het gemeentebestuur van Assen.

Mevrouw NIEUWENHUIZEN vraagt wat daarop tegen is.

De heer EERLAND herhaalt dat de argumenten daartegen historisch en inhoudelijk zijn. Het Drents Archief zit al meer dan honderd jaar op deze locatie, inclusief alle andere instellingen die zich met het Drentse cultureel erfgoed bezighouden. Bovendien biedt de plaatsing van vier van deze instellingen vlak bij elkaar kansen voor nu en de toekomst bij interessante projecten zoals één Drents audiovisueel archief van landschapsbeheer, geschiedenis en de venen.

De heer HEMSTEEDE is niet verrast door het statenstuk omdat reeds een tijd duidelijk is dat het Drents Museum vanwege succesvol beleid tegen ruimteproblemen aanloopt. Een goede uitbreiding is voorwaarde voor de ambitie van het museum om het publiek beter van dienst te kunnen zijn en het huidige aanbod te verbeteren. De Raad voor Cultuur stelt dat de taken van een museum liggen bij: cultuurover-

dracht, makelaarsrol in de kennissamenleving, beheren collectie, publiekstrekkers en stimuleren van de economie.

De nota De kunst van het combineren stelt dat met uitbreiding naar vier kerncollecties het profiel van het museum nog beter tot zijn recht komt. Om de toenemende stroom bezoekers kwaliteit te blijven bieden, is volgens die door de staten aangenomen nota uitbreiding van de tentoonstellingsruimte noodzakelijk. Een Erfgoedkwartier waarin het Drents Museum en het Drents Archief, beide met nieuwbouwplannen, een breed en gevarieerd publiek weet te trekken valt in goede aarde. Bijzondere en opvallende architectuur van de nieuwbouw op de huidige parkeerplaats hoeft het historische karakter dan ook zeker niet aan te tasten. De in de plannen voorgestelde zorgvuldige architectuur kan dit stadsdeel een belangrijke toevoeging bieden. De hoop is dan ook gevestigd op een spraakmakend architectonisch hoogstandje dat veel bezoekers zal trekken.

De nabije ligging van het Drents Archief, het Drents Museum, het Drents Landschap en het Drents Plateau in een prachtig historisch deel van Assen is een gouden combinatie. De perfect bij de gebouwen passende inhoud van de plannen moet dan ook het idee logenstraffen dat erfgoed gelijk staat met conservatisme of saaiheid. Het door deze instellingen bewaarde en beheerde verleden kan bezoekers inzicht geven in en de kans bieden op reflectie op het heden en zicht op de toekomst.

In Cultuur, de economische motor, van de Rijksuniversiteit Groningen uit 2005, staat dat concentratie van culturele bedrijven zorgt voor een gemakkelijke uitwisseling van informatie zodat men snel van elkaar kan leren.

Aan de plek van het Drents erfgoed in het Erfgoedkwartier wordt gehecht, samen met de PvdA-fractie in de gemeenteraad in Assen.

Het college geeft in zijn toelichting veel aandacht aan de totale gebiedsontwikkeling. De uitbreiding van het museum is hierbij onderdeel van een visie op de rol van de culturele sector, die op meerdere manieren van economisch belang is. Het gaat om werkgelegenheid, inkomsten voor velen, trekker van toeristen en verbeteraar van het leefklimaat. Cultuurbeleid moet dan ook geïntegreerd worden met andere beleidsterreinen. Een goed niveau van culturele voorzieningen heeft indirecte economische effecten, omdat het de aantrekkingskracht van Drenthe en Assen vergroot als vestigings- en woonplaats.

De voorgestelde uitbreiding kan die kracht voor instellingen en bedrijven vergroten. Voor ontwikkeling van een milieu van creativiteit, kennis, vaardigheden en talent is versterking van de culturele infrastructuur van belang. In de Strategische agenda voor Noord-Nederland 2002-2013 staat dat formele en informele netwerken van kunst, wetenschap en bedrijfsleven ontwikkeld moeten worden. Een voorbeeld van nieuwe samenwerking en nieuwe toepassing is Geheugen in beeld van het Drents Archief waarbij historische beelden gebruikt worden bij activiteitenprogramma's ten behoeve van dementerende ouderen in Drentse bejaardentehuizen. Andere voorbeelden zijn de zeer laagdrempelige, succesvolle kunstmarkten in de Statenzaal van het Drents Museum, de cultuurweek, de archeologieweek, de concerten voor jong en oud in samenwerking met het Instituut voor Creatief Onderwijs (ICO). De creatieve sector legt actief nieuwe verbanden tussen de verschillende doelgroepen. Het beleidsplan Een blik op de wereld van het Drents Museum toont dat die zijn rol als netwerkspeler verdiept. De internationale contacten met Polen, Tsjechië, Canada en China illustreren dit.

Succes hangt, behalve van goede regelgeving, zeker ook af van de gelukkig ambitieuze en capabele medewerkers in het Erfgoedkwartier. Bijkomend effect is dat Drenthe daarmee nog aantrekkelijker wordt voor talent van buiten.

Cultuur is niet alleen belangrijk in economisch opzicht, maar dient een maatschappelijk belang en heeft waarde in zichzelf. Het statenstuk stelt gelukkig voor, de extra exploitatielasten te dekken uit de vrij besteedbare ruimte. Dit voorkomt dat de rest van het gevarieerde culturele veld in de verdrukking komt vanwege de forse provinciale bijdrage aan het museum.

Op bladzijde 4 van de toelichting staat dat het college afziet van verdere bijdragen voor tentoonstellingen of activiteiten. Eventuele toekomstige voorstellen moeten echter op de eigen merites beoordeeld worden. Die afweging is bovendien aan een toekomstig GS (gedeputeerde staten) en college. Het statenstuk, dat Drenthe nieuwe kansen biedt, kan zeker de goedkeuring wegdragen.

De heer ZOMER kiest niet voor een stellingname maar voor enkele vragen. Het statenstuk moet in drie, vier weken afgehandeld worden, wat kort is gezien de omvang van het geheel en de verschillende complicaties.

Wat is de relatie van het voorstel met de Cultuurnota, de Algemene subsidieverordening en de afgesproken omgang met subsidiëring? Op bladzijde 58 daarvan staat dat instellingen geen budgetgarantie voor vier jaar krijgen, dat jaarlijks een afweging plaatsvindt van beschikbaar te stellen middelen en dat er prestatieafspraken worden gemaakt.

In de huidige statenperiode heeft spreker meermalen gepleit voor een museumnota, wat nooit op enig animo kon rekenen.

Mevrouw SMITH merkt op dat het idee niet op een meerderheid kon rekenen.

De heer ZOMER erkent dat, zodat het nooit verder is gekomen dan een inventarisatie.

Het voorstel is een donderslag bij heldere hemel. De bijdrage in de Cutuurnota aan het Drents Museum, € 2,5 miljoen structureel, gaat naar € 4,5 miljoen

Het advies van LAGroup Leisure & Arts Consulting, namens het museum geschreven, wordt kritiekloos door GS overgenomen. Bij de verwachte bezoekersaantallen lijkt echter sprake van nattevingerwerk qua onderbouwing. Daarop had het college meer kritisch moeten zijn.

De heer SLUITER vraagt of de heer Zomer het bij een boekhoudkundige benadering houdt.

De heer ZOMER komt bij de statenbehandeling op een en ander terug.

De heer BEERDA vindt dat nu het moment is om argumenten te wisselen.

De heer ZOMER heeft antwoorden nodig op zijn vragen alvorens stelling te nemen.

De heer SLUITER vraagt naar de visie van de CDA-fractie op cultuur en cultuurbelang.

De heer ZOMER zal bij de statenbehandeling ingaan op cultuur en het economische belang daarvan.

De heer HEMSTEEDE vraagt waarom voor deze onduidelijke benadering is gekozen.

De heer ZOMER herhaalt antwoorden nodig te hebben voor een stellingname.

De heer HEMSTEEDE vraagt of het ene het andere uitsluit.

De heer ZOMER geeft over twee weken uitsluitel.

De omgang van het college met aanvragen uit de culturele sector roept vragen op. Bij de Buitenplaats is de aanvankelijk gereserveerde houding van het college gelukkig bijgesteld. In de Omroepnota koos het college voor een rigide benadering van een culturele instelling. Nu ineens de kritiekloze opstelling van het college dat een bij de provincie gedropt plan zonder meer omarmt. Wat is de afweging van het college hierbij geweest?

De heer BEERDA wijst erop dat zowel in De kunst van het combineren als in Een blik op de wereld, beide door de staten aangenomen, een uitbreiding wordt aangekondigd.

De heer ZOMER vindt een termijn van drie weken te kort om dit belangrijke plan, met grote financiële gevolgen, te behandelen.

De heer FONK sluit zich aan bij de vraag van de heer Sluiter. Kan uitbreiding van het museum rekenen op een positieve grondhouding?

De heer ZOMER erkent het Drents Museum als een belangrijke culturele factor, inclusief de spin-off op het vlak van economie en toerisme. Uitbreiding volgens de voorliggende plannen kan de aantrekkelijkheid vergroten.

Het voorstel mist argumentatie voor het besluit om bij elk bezoekerskaartje, uitgaande van 100.000 bezoekers per jaar, € 45,- aan subsidie te leggen.

De heer ROELES vindt dit ook nattevingerwerk.

De heer ZOMER acht het subsidiebedrag, versleuteld over het aantal bezoekers, te hoog.

De heer ROELES is van mening dat de doelstelling van een museum niet vertaald moet worden in een bijdrage per bezoeker. Een museum moet sowieso een collectie onderhouden, ongeacht het aantal bezoekers.

De heer ZOMER wijst erop dat geld maar een keer uitgegeven kan worden. Aan besluitvorming moet dan ook een goede argumentatie ten grondslag liggen.

De heer SLUITER hoort opnieuw een gebrek aan visie bij de CDA-fractie. Het gaat slechts om de boekhoudkundige argumenten.

De heer ZOMER herhaalt hier over twee weken op terug te komen.

Mevrouw SMITH stipt aan dat morgen de opiniërende gemeenteraadsvergadering plaatsvindt in Assen.

De heer ZOMER antwoordt dat dit er niets mee te maken heeft.

In de gemeente Assen is een discussie gaande over de toekomstige plaats van het Drents Archief. Welke invloed heeft een eventuele verhuizing op deze plannen? Komt dan ook de toegezegde subsidiëring in gevaar? Die subsidie is immers reden voor de grote haast.

De heer WEGGEMANS neemt aan dat de staten niet akkoord zullen gaan met een ander plan als dat alleen door het college wordt ingevuld.

De heer ZOMER merkt op dat uitkomst van de discussie in de gemeente Assen kan zijn dat het Drents Archief verhuist naar het Cultureel Kwartier. Verandert dat gegeven de plannen?

De heer WEGGEMANS adviseert de heer Zomer ter informatie de voorliggende stukken te lezen.

De heer ZOMER vraagt of een eventuele aanleg van nieuwe parkeerplaatsen is inbegrepen in de huidige investeringsbedragen of dat daarvoor nieuw geld beschikbaar wordt gesteld door de provincie.

De heer BEERDA wijst erop dat de parkeergarages in Assen halfleeg staan.

De heer ZOMER antwoordt dat in het voorstel aan de raad door het college van Assen staat dat het uitgangspunt is dat vervanging van de parkeergarages wordt betaald door wie er belang bij heeft.

De heer HEMSTEEDE noemt het jammer dat de heer Zomer liever spreekt over de raadsstukken van Assen in plaats van over het voorliggende voorstel.

Mevrouw PANNEKOEK is van mening dat het Drents Museum zich de laatste jaren uitstekend heeft ontwikkeld. Het museum is een provinciale verantwoordelijkheid. Met de verbouwing in 1995 en de zelfstandiging, gekoppeld aan de jaarlijkse subsidie, geeft de provincie daar voldoende invulling aan. De vraag is wat een nieuwe, extra grote financiële impuls toevoegt. De mogelijkheid van Kompasgelden is

een argument. Dat betekent dat het museum op termijn wordt gesubsidieerd met, naast de huidige € 2,5 miljoen en € 100.000,- voor een depot, een extra € 1,2 miljoen aan exploitatie- en kapitaalslast. De werkgelegenheid is minder relevant omdat het slechts om 10 fte's gaat.

Er zijn redenen om kritisch-positief te zijn. Het nationaal-stedelijk netwerk Assen-Groningen werkt aan een economisch klimaat met hoogwaardige, innovatieve bedrijvigheid. Daarbij past een wervend woon- en vestigingsklimaat met een sterke culturele infrastructuur. Het museum moet de kans krijgen, deze ambitie vorm te geven en zijn functie in de regio te versterken. Het voorstel past bovendien bij de insteek bij de Cultuurnota om heldere keuzes te maken voor kansrijke projecten in plaats van te versnipperen.

De waardevolle cultuurhistorische elementen van Assen worden in de ontwikkeling van het Erfgoedkwartier tot een ook in economisch en toeristisch oogpunt interessant stadsdeel. De nieuwbouw vormt een belangrijke schakel, met een architectonisch spraakmakend ontwerp als voorwaarde.

Het advies van LAGroup maakt duidelijk dat stilstand tot achteruitgang leidt, waar verzelfstandiging en het ambitieuze beleid van de directie juist tot successen hebben geleid. Goedkoop kan overigens duurkoop betekenen als de aantrekkingskracht van het museum, samen met de getalenteerde medewerkers, verdwijnt.

Het voorstel kan op waardering rekenen, zij het dat er een aantal voorwaarden gelden. Samen met de financiële onderbouwing zijn die van belang voor de weging van het uiteindelijke voorstel. Een investering van maximaal € 12 miljoen en een verhoging van de exploitatie vragen om grote zorgvuldigheid. Het niet doorgaan van Kompasgeldten vereist dan ook nieuwe besluitvorming. Eventuele meevallers moeten pondspondsgewijs over de partners worden verdeeld. Uitbreiding en verhoging van exploitatie zijn voorwaarden voor het verwezenlijken van de ambities van het museum. LAGroup verwacht dat de budgetten voor programmering en publiekstrekking toenemen omdat sponsors en fondsen vaker willen bijdragen. Dat betekent dat geen beroep meer kan worden gedaan op de extra gelden voor spraakmakende tentoonstellingen. In de uiteindelijke besluitvorming zal kritisch gekeken worden naar de bedragen voor de exploitatie. LAGroup vindt het van belang om synergie te zoeken met ontwikkelingen in de regio en daarbuiten. Wie een aantal fracties goed beluistert, weet dat er nog een structureel exploitatiebedrag aankomt, namelijk voor de Buitenplaats. Overheidsgeld moet effectief ingezet worden. Een voorwaarde voor verhoging van de exploitatielasten van beide instellingen, op een onderlinge afstand van 30 kilometer, is dat die in samenhang worden bekeken. Het gaat om synergie en om de overlap bij de modern-figuratieven.

Provincie en museum tonen lef en ambitie en nemen de volledige verantwoordelijkheid voor de financiering op zich. Het is nog onduidelijk wat de gemeente Assen bijdraagt, terwijl de spin-off grotendeels daar terecht komt. Maximaal effect kan alleen bereikt worden als het project een coproductie is van alle partijen. Wie stuurt vanuit de duisternis van de problemen, ziet immers nooit het licht van de oplossing.

Mevrouw SMITH benadrukt dat van de fracties een principe-uitspraak wordt verwacht over de uitbreiding van het Drents Museum. Voor 1 januari 2008 moet een definitieve beslissing worden genomen. De uitbreiding is gekoppeld aan de ontwikkeling van het Erfgoedkwartier in Assen, wat duidelijkheid verlangt over het eventueel verhuizen van het Drents Archief. Daar hangt alles, ook financieel, mee samen. Het kan ook de uitbreidingsplannen van het Drents Museum beïnvloeden. De gemeenteraad van Assen moet nog in opiniërende zin spreken over de gebiedsvisie. Heeft het bestuur van het Drents Archief al een besluit hieromtrent genomen? Wat als de gemeenteraad de gebiedsvisie afwijst? Aangenomen wordt dat uitbreiding of verhuizing van het Drents Archief door Rijk en gemeente op zich worden genomen. Of verwacht de provincie nog een financiële claim?

De noodzaak tot uitbreiding van het Drents Museum wordt onderschreven. Versterking daarbij van de culturele infrastructuur wat betreft het erfgoed is een goede zaak. Als ook de Stationsstraat wordt aangepakt, zit ook het Drents Plateau erbij en kan met recht gesproken worden van een Drents Erfgoedkwartier.

Het Drents Museum wordt als publiekstrekker een warm hart toegedragen. De wens van het Drents Archief, een publiekstrekker te worden kan worden gebillijkt. Het vervallen van de parkeerplaatsen in de Gouverneurstraat stuit niet op bezwaren. Hoogwaardige, eigentijdse en passende architectuur wordt

gewaardeerd, maar de vraag is of alle andere mogelijkheden zijn onderzocht zoals het aankopen van panden aan de Brink, inclusief ondergronds bouwen. Je zou dan op het parkeerterrein een stuk Gouverneurstuin in ere kunnen herstellen. Variant 2 in het KuiperCompagnonsonderzoek heeft bij dit alles de voorkeur.

Het Drents Museum wordt gecompimenteerd met een gedegen en uitvoerige haalbaarheidsanalyse, met het onderzoek naar de ruimtelijke ordening van de nieuwbouw en de getoonde ambities bij uitbreiding en opwaardering van het museum.

Er bestaan twijfels op financieel gebied door de weinige ruimte in de meerjarenbegroting. Meer ruimte ontstaat slechts als een nieuw college zijn ambities aanzienlijk beperkt. Een investering van € 12 miljoen in het museum wordt vertaald in een jaarlijkse kapitaalslast van € 819.000,--. De revitalisering van het provinciehuis, een investering van € 10 miljoen, leidt echter tot een jaarlijkse last van € 1,1 miljoen. Hoe kan de last voor het museum dan lager uitvallen? Het college stelt ook een verhoging van de jaarlijkse subsidie voor van € 438.000,--. In het rapport van lagroep over de effecten van de nieuwbouw van het Drents Museum wordt op bladzijde 29 een exploitatietekort vermeld van structureel € 270.000,--. Bij een incidentele stijging van het bezoekersaantal naar 140.000 bezoekers komt dat bedrag op € 251.000,--. Hoe komt het college dan op het voorgestelde bedrag? De raming van een uitgave van € 12 miljoen vormt een toekomstig risico dat in een risicoparagraaf opgenomen moet worden. Er moet een voorziening worden getroffen ingeval de provincie in 2010 geen € 12 miljoen heeft. Die voorziening ontbreekt nog.

Wat gebeurt er als de gemeente Assen de gebiedsvisie niet onderschrijft en de uitbreiding van het Drents Archief daar niet wenst? Er is sprake van compensatie voor de 58 te verdwijnen parkeerplaatsen. Ook in de Rolderstraat komt in de toekomst een nieuwe parkeergarage, wat meer dan voldoende gelegenheid tot parkeren biedt.

De heer WENDT geeft nog geen definitief oordeel over het statenstuk. De staten krijgen vlak voor sluitingstijd een stuk ter goedkeuring voorgelegd omdat anders Kompasgelden misgelopen worden. Is het bedrag van € 5 miljoen overigens zeker? Is dit het maximaal te ontvangen bedrag?

Het voorstel is uitermate sympathiek. Het Drents Museum draait goed met aansprekende tentoonstellingen. Er is een verbouwing nodig om de vele beleidsplannen voor de toekomst te realiseren. Dit alles is positief te noemen.

Wat vindt de gemeente Assen echter van deze plannen? Is er werkelijk in grote eensgezindheid opgetreden in dit proces? Assen is aan de herinrichting van het gebied in ieder geval € 1,6 miljoen kwijt. Is daarover overlegd met de provincie? In hoeverre zijn de in het voorstel genoemde bedragen taakstellend voor de provincie? Kan de investering van € 12 miljoen ook nog € 14 miljoen worden? Komt bijvoorbeeld de compensatie van parkeerplaatsen voor rekening van de provincie? Is de verbouwing voldoende voor het Drents Museum, gezien de verbouwingen in het recente verleden? Wat als het Drents Archief onverhoopt naar het Cultureel Kwartier gaat?

Bij de keuze voor nieuwbouw op de huidige parkeerplaats is het jammer dat er geen optie is aangetroffen om het voor Assen zo unieke groen erbij te betrekken. Nieuwbouw is altijd een aanslag op het groen.

De onderbouwing van het bedrag van € 438.000,-- aan exploitatielasten is onduidelijk. Op bladzijde 3 van de toelichting staat dat de uitbreidingen meer publiek trekken en het gebied levendiger maken. Is er enig zicht op de geconcentreerde vestiging van een andere instelling dan het Drents Museum en het Drents Archief?

De heer SLUITER vindt het statenstuk tot uitbreiding van het Drents Museum van stevige ambitie getuigen. Het gaat om een stevige impuls voor de culturele infrastructuur van de provincie en het economisch kerngebied van de regiovisie Groningen-Drenthe. Wat de inhoudelijke onderbouwing betreft worden de woorden van de heer Hemsteede daarover gedeeld.

Het Drents Museum verdient de voorgestelde uitbreiding voluit. Onder leiding van de heer Van Maarseveen heeft het zijn kunnen getoond, zodat er voldoende vertrouwen bestaat dat er voldoende kwaliteit wordt toegevoegd.

Het college vraagt met het statenstuk om in principe met uitbreiding in te stemmen. Wat betekent in dit verband "in principe"? Kan het college uiteenzetten hoe het besluitvormingstraject er voor de staten uit gaat zien en wat en wanneer de beslispunten zijn? Goede afspraken over dit traject zijn erg belangrijk. Bij de stedenbouwkundige inpassing en de architectuur is het van groot belang dat in dit kwetsbare gebied de vormgeving van gebouwen met een culturele hoofdfunctie op zichzelf al iets toevoegt. Het gaat om de leesbaarheid van de bebouwde omgeving, de recente geschiedenis van de stedelijke ontwikkeling. Zo betekent bijvoorbeeld sloop van de Taubertoren dat er een stuk historie verloren gaat. Zowel leesbaarheid als duurzaamheid horen dan ook in een plan van eisen thuis.

De selectieve benadering van de gemeente Assen, bijvoorbeeld bij de parkeerplaatsen, is opvallend. De positieve impuls, zowel materieel als financieel, voor Assen van dit project wordt beantwoord met een kruideniersmentaliteit. Het college moet zich daar niet te veel van aantrekken.

De heer FONK merkt op dat bij de presentatie van de gebiedsvisie op 14 september 2006 in het gemeentehuis in Assen enkele gedachten naar voren zijn gekomen. Het past goed in het historische karakter van de binnenstad en het is een formidabele impuls voor de regiovisie. De gemeente Assen heeft een goed initiatief met het Cultureel Kwartier en valt daarnaast ook nog eens in de volgende prijzen. Het heeft het aanbod om op een van de mooiste circuits van Europa A1-races te houden, het aanbod van een sportcentrum voor gehandicaptensporters met een stadion, de ontwikkeling van de Noordlus met een Imaxtheater, een hotel, een beurscomplex en wellicht een casino, verbeterde aansluiting op de A28 en de verdubbeling van de A33 en tot slot de start van de Vuelta. Daarbij komen de plannen voor het Drents Museum en het Drents Archief. En al die plannen doen nagenoeg geen aanslag op de gemeentebegroting. Voorstelbaar is dat de dynamiek en tempo van dit alles het lokale bestuur soms iets te veel is.

Dit alles spreekt spreker als indiener van de motie bewaar Drents erfgoed zeer aan. De vier organisaties binnen het Erfgoedkwartier versterken elkaar enorm. Het Drents Museum en het Drents Archief bedienen hetzelfde publiek onder het mom van kruisbestuiving. De waterscheiding tussen Cultureel Kwartier en Erfgoedkwartier ligt in de maat en aard van het werkveld: de gemeente van heden voor het Cultureel Kwartier en het verleden in de provincie en daarbuiten voor het Erfgoedkwartier. Uitplaatsing van het Drents Archief is onlogisch en verzwakt beide concepten. De uitspraken van het college van Assen op 14 september waren echter geruststellend, zodat uitplaatsing geen overweging meer verdient.

Het college vraagt om een principebesluit over een taakstellende bijdrage. Het moet voor architecten een behoorlijke kluit zijn om iets moois te ontwerpen. De uitbreiding van het Drents Archief is al vijf jaar onderwerp van gesprek. Waarom zijn deze plannen niet gekoppeld aan die voor het Drents Museum? Dat spaart kosten en procedures. Wordt in de opdrachtomschrijving rekening gehouden met de reeds langlopende problematiek van het depot? Kan het in de kelders worden opgenomen? De kelder onder de nieuwe expositieruimte kan gezien de aard van het terrein gaan drijven, wat permanente bronbemaaling kan betekenen wat veel water aan de omgeving onttrekt met alle gevolgen voor monumentale bomen van dien.

Elke generatie met voorspoed laat sporen na. In de Gouden Eeuw werd er monumentaal en voor die tijd opzienbarend gebouwd, zoals de grachtengordel in Amsterdam. De huidige generatie kent ook voorspoed en moet een kras in de tijd zetten, zoals het Gasuniegebouw en het Groninger Museum, en de stad Assen opsieren met een nieuw monument.

De plannen betekenen een enorme oppepper voor het midden- en kleinbedrijf. Zij maken de regiovisie slechts aantrekkelijker als woonwerkgebied. Het voorstel verdient dan ook steun.

Koppeling van deze plannen aan die voor de Buitenplaats in Eelde valt niet in goede aarde. De plannen voor de Buitenplaats zijn immers van een totaal andere orde.

Mevrouw NIEUWENHUIZEN staat in beginsel positief tegenover het statenstuk. In de Ruimtelijke onderbouwing en haalbaarheidsanalyse museumuitbreiding staat op bladzijde 1 dat het museum tot het bovenste segment behoort en een van de beeldbepalende musea van Noord-Nederland is. Naast het Groninger Museum kent Leeuwarden een project voor een nieuw museum met plein. Is er met de verwachte bezoekersaantallen rekening gehouden met dit project?

Het onderzoek van LAgroun Leisure & Arts Consulting geeft de gevolgen voor de bezoekersaantallen aan van ontwikkeling van een spraakmakend gebouw. Dat gebouw is dus bepalend voor toename van bezoekersaantallen. Daarbij wordt overigens marktonderzoek node gemist. Een spraakmakend gebouw lijkt daarmee bepalend voor het slagen van het project. Is onderzocht wat de gevolgen zijn van dit effect voor de bezoekersaantallen van andere musea in Drenthe, zoals de Buitenplaats?

Volgens het onderzoeksrapport zijn de werkgelegenheidseffecten minimaal. Misschien heeft het een spin-off op andere gebieden. Welke nieuwe doelgroepen zijn in beeld behalve mensen uit Drenthe zelf? Over de extra exploitatiesubsidie is niets terug te vinden in het rapport van het onderzoeksbureau of het beleidsplan van de provincie Drenthe, waarin overigens geheel andere getallen staan. Kan het college deze extra subsidie alsnog onderbouwen?

Het college kiest voor de minst dure variant, variant 2. De gemeente Assen moet echter nog een beslissing nemen, onder andere over het Erfgoedkwartier en de parkeermogelijkheden. Heeft het college al een idee wat er moet gebeuren als de gemeente Assen er niet mee instemt?

Er is een second-opinion toegezegd door GS. Wanneer kan die tegemoet worden gezien?

De heer VAN PIJKEREN trekt een vergelijking tussen de algemene politieke beschouwingen in de Tweede Kamer en de voorbereiding van het voorliggende statenstuk. Waar die eerste dit jaar met veel humor gepaard ging, moet dat bij dit overigens serieuze plan ook kunnen. Het Drents Museum heeft wat weg van een pas afgestudeerde, cum laude geslaagde, student die als kosmopoliet de wereld in wil trekken maar daar na een dure studie geen middelen meer voor heeft. Het Drents Museum is in de afgelopen jaren letterlijk en figuurlijk gegroeid. Voor realisering van de ambitie is uitbreiding een must. De minister-president zei tijdens de algemene politieke beschouwingen de VOC-mentaliteit (Verenigde Oostindische Compagnie) te bewonderen. Als het museum met die mentaliteit met grote reizende tentoonstellingen de provincie een kijk op de wereld wil bieden en vice versa, is uitbreiding eveneens een must. Provinciale staten (PS) doet er dan ook goed aan om in principe met de uitbreiding in te stemmen. Bijkomende argumenten zijn gelegen in het profiteren van Kompasgelden, de extra aantrekkingskracht voor toeristen en de extra werkgelegenheid.

Spreker kan zich volledig vinden in de gewenste uitbreiding. Er bestaat volledig vertrouwen in dat het Drents Museum onder de bezielende leiding van de heer Van Maarseveen de ambities kan waarmaken. De vragen over de financiële onderbouwing worden onderschreven.

De heer WEGGEMANS dankt de commissie, met uitzondering van de CDA-fractie, voor de instemming met en het enthousiasme over het statenstuk. Het Drents Museum is niet alleen iets bijzonders in de provincie, maar bovendien 100% eigendom in gebouw en collectie van de provincie. Daarnaast is er geen ander museum van deze grootte dat exclusief door een provincie wordt gefinancierd. Het waarmaken van de ambitie van het museum is dan ook de volledige provinciale verantwoordelijkheid. Het beleid over 2005-2010 van het Drents Museum kondigde reeds een uitbreiding aan, gemotiveerd door het succes met de tijdelijke, ook internationale tentoonstellingen die veel ruimte vereisen. Het plan van het college wordt gerechtvaardigd door de kracht van dit museum.

Er is inderdaad de nodige snelheid betracht bij de voorbereiding van het statenstuk. Kompasfinanciering rond een bedrag van € 5 miljoen lonkte daarbij, zodat gekozen is voor het SNN-traject (Samenwerkingsverband Noord-Nederland). Het Fries Museum vraagt eenzelfde bedrag bij een grotere investering, maar kent een minder grote uitstraling met veel minder dan 70% aan bezoekers van buiten de provincie. De aanvraag voor het Drents Museum maakt dan ook meer kans omdat het beter scoort qua effect en stuwning.

Een extra statenvergadering aanvragen was nodig, omdat dan bij de Kompas aanvraag uitgegaan kan worden van een provinciale bijdrage van € 12 miljoen. Het is echter aan de staten om dit taakstellende bedrag neer te zetten. Een andere reden voor haast is gelegen in de afgelopen zomer gereedgekomen stedenbouwkundige visie, in opdracht van de provincie en de gemeente Assen. Deze visie, nodig vanwege de kwetsbare aard van het gebied, wordt inmiddels door het college van burgemeester en wethouders, gedeputeerde staten en de Commissie Cultuur en Welzijn breed gedragen. De visie strookt bovendien met wat de gemeenteraad van Assen heeft uitgesproken over de plannen met de singels en

parkeerplaatsen. De gemeente Assen heeft inmiddels een Kompas aanvraag ingediend voor realisering van deze singels etc.

Het Drents Archief wordt gezamenlijk bestuurd door de gemeente Assen en het Rijk met ieder twee vertegenwoordigers. De twee rijksvertegenwoordigers delen het gevoel van de overgrote meerderheid in Drenthe dat het archief de oude plek moet behouden. De visie geeft ook ruimte voor twee nieuwe gebouwen. Het college van burgemeester en wethouders speelt echter nog steeds met de gedachte van verhuizing van het Drents Archief naar het Cultureel Kwartier. Dat heeft geen enkele invloed op de uitbreiding van het Drents Museum. Het museum kan of wil ook niets met de eventuele verplaatsing van het archief.

Mevrouw SMITH merkt op dat het wel degelijk een optie is in het onderzoek Stedenbouwkundige context Drents Museum.

De heer WEGGEMANS beaamt dit, maar wijst erop dat niemand het een aantrekkelijke optie vindt. Het heeft niet voldoende meerwaarde voor het museum, ook niet in bouwkundig opzicht.

Het voorstel gaat uit van een taakstellend bedrag van € 12 miljoen. Als het voorstel op een onderdeel verandert, zal GS een nieuw voorstel voorleggen. Het bedrag van € 438.000,-- extra exploitatiesubsidie is wat onduidelijk. Op bladzijde 5 van de toelichting staat dat € 127.000,-- extra nodig is voor de exploitatielasten van de provincie, veroorzaakt door de eigendomslasten zoals de verhoging van de ozb-verzekering (onroerendezaakbelasting). Een bedrag van € 293.000,-- gaat naar extra subsidie exploitatie Drents Museum. LAGroep waarschuwt de provincie als eigenaar om de exploitatie na uitbreiding goed in de gaten te houden. Kompas vraagt ook om een sluitende exploitatie. Hoe daar in de jaren 2010-2011 over gedacht wordt door de staten en het college van dan, is natuurlijk onbekend.

Het voorstel is een definitief besluit te nemen over de maximale bedragen en over de uitbreiding. Het voorstel is echter geen definitief besluit over het uittrekken van een krediet. Als de uitgaven minder worden, wordt getracht de Kompas gelden intact te houden. Dat kan overigens niet als het heel veel goedkoper uitvalt.

De second-opinion bereikt de staten voor de statenvergadering van 18 oktober 2006.

De bomen worden niet aangetast en de ondergrondse situatie levert geen problemen op met de plannen. Ter plekke is ook geen sprake van een bijzonder archeologisch fonds.

Als het museum met een goed bouwplan komt en met spraakmakende architectuur, binnen het bedrag, wordt de staten gevraagd de kredieten te verstrekken. De verwerking via de meerjarenraming is de meest zorgvuldige financiering. De ruimte is er ook.

Er is bij de figuratieve kunst inderdaad sprake van overlap tussen het Drents Museum en de Buitenplaats. Voor de Buitenplaats zal de commissie waarschijnlijk in januari 2007 een plan bereiken. Het college streeft naar synergie en samenwerking tussen beide musea in de regio.

Het Drents Museum is net als alle andere instellingen onderworpen aan de ASV (Algemene subsidieverordening), budgetfinanciering en prestatieafspraken. Dat betekent dat het bij mindere prestaties wordt gekort op de jaarlijkse gelden.

De heer ZOMER merkt op dat met het besluit een belangrijke investering wordt vastgelegd.

De heer WEGGEMANS wijst erop dat museum en collectie bezit van de provincie zijn. Het is dus onzin om te stellen dat de provincie er € 45,-- per bezoeker bij legt. Museum en collectie moeten als cultuurhistorisch erfgoed onderhouden worden, ook al komt er geen kip.

LAGroep kan niet van nattevingerwerk worden beschuldigd. Dit adviesbureau heeft expertise, heeft ook het Fries Museum onderzocht en daarvoor de economische onderbouwing geleverd voor de Kompas gelden.

De kritiek van de heer Zomer is gelukkig vooral gericht op de bedragen en niet op het museum en de uitbreiding. Wellicht dat de CDA-fractie in de statenvergadering nog op positieve gedachten te brengen is.

De heer ZOMER legt uit dat de kritiek is gericht op de ad hoc-wijze waarop het voorstel is geopperd.

De heer SWIERSTRA bestempelt de hem onbekende spreuk van mevrouw Pannekoek met terugwerkende kracht als leidmotief van het college bij dit statenstuk. De ambities van het stedelijk netwerk Groningen-Assen, de gemeente Assen en het Museum Drenthe moesten omarmd worden zonder een financieel probleem te veroorzaken. De plannen zijn samen met het museum ontwikkeld op basis van een groot aantal rapporten van degelijke bureaus. De vragen waren: is de aanname van uitbreiding op de gekozen wijze realistisch, wat kost het, is het financieel haalbaar en wat zijn de financiële consequenties? De totale investering van € 18 miljoen is noodzakelijk voor het gekozen concept. Nagetrokken is hoe een en ander zich verhoudt tot eerdere Kompasdiscussies over bijvoorbeeld het Fries Museum. Het college heeft de overtuiging dat de aanvraag zeer kansrijk is. Met die aanvraag wordt het proces in werking gezet waarin alle antwoorden van college en staten worden beantwoord. De verantwoordelijkheid van GS is om de zaken en detail uit te werken, opdat een echt besluit genomen kan worden. De verantwoordelijkheid van de staten is die voor een forse uitbreiding van de exploitatiesubsidie. De verantwoordelijkheid van het museum is om de exploitatie rond te krijgen.

Het uitgangspunt is dat de investering van € 12 miljoen voor de provincie realistisch is. Bovendien is vastgesteld dat het bij dat bedrag moet blijven. Allerlei komende exercities over parkeerplaatsen en dergelijke moeten binnen het budget van een oplossing worden voorzien. Het museum moet zich tevens goed realiseren dat alle inhoudelijke ambities over tentoonstellingen binnen dit strenge kader gerealiseerd moeten kunnen worden.

Het college stelt voor om het te nemen principebesluit in de meerjarenraming op te nemen. Op korte termijn wordt dat met een begrotingswijziging duidelijk gemaakt. In de meerjarenraming zit voldoende ruimte om verhoging van de exploitatiesubsidie te betalen. Voor de toekomst blijft er structurele ruimte over.

De basis van de berekeningen kan de technische uitwerking veranderen. De exploitatie is overigens begroot op basis van de cijfers van de provincie, het Drents Museum en LAGroup. De precieze totstandkoming is niet altijd terug te zien voor de staten. Expliciete vragen daarover kunnen het best schriftelijk aan het college worden gericht. Zodra er aanleiding voor is, wordt inzicht verstrekt in de totstandkoming van de cijfers. De aan de staten aangeboden samenvatting is er een van diverse geldstromen en verschillende systemen van afschrijving.

In de loop van het volgende jaar komt het college met nadere plannen, inclusief een voorstel tot kredietverschaffing dat daarna opgenomen wordt in de begroting. Dan wordt de financiering duidelijk, waarvoor verschillende modellen mogelijk zijn zoals annuïteit, storting a fonds perdu of een mix daarvan. Het college acht het aannemelijk dat er voldoende speelruimte is in de komende jaren.

Het uiteindelijke voorstel hangt ook af van een aantal andere grote projecten met grote financiële beslagen die in de loop van dit en begin volgend jaar de staten zullen bereiken. De nota reserves en voorzieningen, de staat van de liquiditeit en de kasritmes bepalen eveneens de vorm van dit voorstel. De second-opinion lijkt overigens geen aanleiding te vormen om van de ingeslagen weg af te wijken.

De politieke beslissing over cultureel profiel, stedelijke ontwikkeling en financiële bandbreedte vormt de basis voor verdere uitwerking van de plannen. In de loop van het jaar 2007 komt het college met nadere voorstellen. Er bestaat dan waarschijnlijk zicht op de onzekerheden over Kompasubsidie en dergelijke. Eind 2007 krijgen de staten een definitief voortstel voor financiering.

TWEEDE TERMIJN

De heer HEMSTEEDE is blij met zowel de antwoorden van het college als de grote meerderheid in de staten voor het principebesluit.

Mevrouw PANNEKOEK vraagt wanneer duidelijkheid over de Kompasgelden kan worden gegeven.

De heer WEGGEMANS legt uit dat de beschikking daarvoor voor 31 december van 2006 moet zijn afgegeven.

De heer SWIERSTRA vult aan dat de planning hierop is gericht. Bij de uitwerking is overigens vaak te zien dat er verschuivingen optreden bij een toekenning. Dat heeft geen effect op het totale bedrag.

Mevrouw SMITH begrijpt dat er een begrotingswijziging komt in de meerjarenraming. Het verschil tussen kapitaalslast voor revitalisering van het provinciehuis en uitbreiding van het museum wordt blijkbaar veroorzaakt door de verschillende systemen van afschrijving.

De heer SWIERSTRA beaamt dat dit onder meer de oorzaak is.

Mevrouw SMITH herhaalt de vraag of de mogelijkheid bekeken is om panden aan de Brink aan te schaffen met het oog op uitbreiding.

De heer WENDT vraagt waarom er niet meer Kompasgeldten aangevraagd worden als het Fries Museum, als veel minder aantrekkelijke instelling een even groot bedrag krijgt. Welke andere culturele instellingen gaan zich vestigen op het Erfgoedkwartier?

De heer FONK is blij met het enthousiasme voor het voorstel. De vragen naar de depotfunctie en de koppeling tussen de plannen voor Drents Archief en Drents Museum worden herhaald.

De heer WEGGEMANS is van mening dat het veel creativiteit vergt om een rijksarchief, dat valt onder Binnenlandse Zaken, in het Kompastraject van Economische Zaken te krijgen. Hiermee zijn geen grote bedragen gemoeid. De depotfunctie is overigens aanwezig.

De heer FONK wijst erop dat kelders worden gecreëerd op de plek van de huidige parkeerplaatsen, waar een werkdepot of -archief kan komen te staan ter ontlasting van de totale taakstelling bij het depot.

De heer WEGGEMANS merkt op dat het ondergrondse programma is ingeperkt vanwege de kosten. De suggestie kan echter meegenomen worden.

Bij de ontwikkeling van de plannen is overwogen om het samengaan van Oeze Volk, Het Drentse Boek en Drentse Toal bij het Drents Archief onder te brengen. Die hebben inmiddels ervoor gekozen in een dorp ondergebracht te worden. Er is ruimte om de publiekfunctie bij het archief meer body te geven. De Kompasbijdrage voor uitbreiding van het Drents Museum bedraagt 30% van de totale investering, wat hoog is. Het Fries Museum krijgt eenzelfde bedrag, maar dan op een veel grotere investering. Er zijn meerdere variaties en opties bekeken, waarbij gekozen is voor compacte bebouwing. Panden aan de andere zijde van de Brink horen daar niet bij.

Mevrouw SMITH wijst op de gebouwen naast de koetsruimte aan de Brink.

De heer WEGGEMANS legt uit dat daarnaar gekeken is. De verwerving is waarschijnlijk lastig. Bovendien wordt dan het aardige van nieuwe, spraakmakende architectuur gemist.

De VOORZITTER concludeert dat het onderwerp voldoende besproken is.

6. Sluiting

De VOORZITTER sluit om 12.43 uur de vergadering.

Vastgesteld in de vergadering van de Statencommissie Cultuur en Welzijn van 29 november 2006.

,voorzitter,

,commissiegriffier

TOEZEGGINGEN: Geen